

สรุปผลการสัมมนาทางวิชาการ
เรื่อง "การพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยและเครือข่าย"
โดย
คณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ
สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและสารสนเทศศาสตร์
ระหว่าง
วันที่ 6-7 กันยายน 2544 ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ

สุนันทา วงศ์ชาลี

จากการได้เข้าร่วมสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง "การพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยและเครือข่าย" ระหว่างวันที่ 6-7 กันยายน 2544 ณ โรงแรมสยามซิตี กรุงเทพฯ โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย ใดๆนั้น ใคร่ขอสรุปสาระสำคัญการเข้าร่วมสัมมนาดังต่อไปนี้

การสัมมนาในครั้งนี้ จัดโดยคณะกรรมการสภาวิจัยแห่งชาติ สาขาเทคโนโลยีสารสนเทศและสารสนเทศศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาข้อมูลงานวิจัยและเครือข่ายทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งแต่ละหน่วยงานจัดทำขึ้นเอง ให้สามารถใช้งานร่วมกันได้ อีกทั้งใช้เป็นข้อมูลในการจัดสรรงบประมาณในการทำวิจัยตลอดทั้งเป็นข้อมูลภาพรวมงานวิจัยในประเทศไทยทั้งของภาครัฐและเอกชน ผู้เข้าร่วมสัมมนาประกอบด้วยผู้บริหาร อาจารย์ บรรณารักษ์ นักเอกสารสนเทศ นักวิชาการ นักวิจัยจากหน่วยงาน สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชน และผู้สนใจ จำนวน 200 คน

การสัมมนาประกอบด้วยการบรรยายทางวิชาการ และการประชุมกลุ่มย่อย ดังต่อไปนี้

1. บรรยายเรื่อง "ความจำเป็นและประโยชน์ของฐานข้อมูลงานวิจัย" โดย ดร.ครรชิต มาลัยวงศ์ สาระสำคัญของการบรรยายหัวข้อนี้ได้กล่าวไว้ 3 ประเด็นคือ

(1.) สถานภาพการจัดเก็บข้อมูลงานวิจัย โดยต้องคำนึงถึง

- ลักษณะข้อมูลต้องมีความทันสมัย
- เป้าหมายของการเก็บข้อมูลนำไปใช้เพื่อประโยชน์อะไร
- คนกลุ่มใดใช้ประโยชน์จากข้อมูลงานวิจัย

หน่วยงานที่ดำเนินการจัดเก็บข้อมูลงานวิจัยต้องสามารถตอบคำถามในประเด็นที่กล่าวมานี้ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับวัตถุประสงค์การดำเนินงานของหน่วยงานนั้นๆ

2. กลุ่มงานวิจัย ประกอบไปด้วย

- ผู้ให้ทุน ต้องพิจารณาถึงโครงการที่

¹ บรรณารักษ์ หัวหน้าศูนย์สารสนเทศ วิทยาลัยการสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

เสนอมา โดยคำนึงถึงผลของโครงการหรือผลของงานวิจัยว่าจะเป็นประโยชน์ในการนำมาใช้ได้อย่างไร ก่อนที่จะอนุมัติโครงการนั้นๆ ทั้งนี้ เพื่อเป็นการยกระดับงานวิจัย

- วิทยานิพนธ์ ผลงานของวิทยานิพนธ์ ถือว่าเป็นงานวิจัยชิ้นหนึ่ง ซึ่งผลงานนั้นจะมีคุณภาพหรือไม่ดีประเด็นที่สำคัญคือ อาจารย์ที่ปรึกษา

- วิทยานิพนธ์ที่มีคุณภาพ คือ การทำวิทยานิพนธ์ที่อาจารย์ที่ปรึกษาเป็นผู้กำหนดหัวข้อที่น่าสนใจและมีประโยชน์ ให้สามารถตอบปัญหาที่เกิดขึ้นได้อย่างมีเหตุผล ซึ่งประเด็นนี้ อาจารย์ที่ปรึกษาต้องการศึกษาหัวข้อที่กำหนดให้อย่างจริงจังและมีเวลาให้คำปรึกษาแก่นิสิต

- ผลงานที่อยู่ในระดับปานกลางหรือค่อนข้างต่ำ คือวิทยานิพนธ์ที่ทำไปเพื่อให้สำเร็จการศึกษาเท่านั้น โดยผลงานนั้นไม่สามารถนำไปตอบปัญหาหรือแก้ปัญหาได้

- งานวิจัยของหน่วยงานต่างๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับการทำงานของหน่วยงานว่าให้ความสำคัญกับหัวข้อใด

(3.) การประเมินผลเกี่ยวกับงานวิจัย ปัจจัยที่สำคัญในการประเมินผลงานวิจัยคือ ผลของการวิจัยนั้นนำไปใช้ในการดำเนินชีวิตหรือแก้ปัญหาได้ ทั้งในเรื่อง เศรษฐกิจ สังคม ทั้งของภาครัฐและเอกชน อาจจะเป็นผลงาน วิจัยแบบพื้นฐาน (Practical research)

2. บรรยายเรื่อง "สถานการณ์ฐานข้อมูลงานวิจัย" โดยวิทยากรจากหน่วยงานต่างๆ หลายท่าน สรุปประเด็นสำคัญของการบรรยายในหัวข้อนี้คือ

- หน่วยงานแต่ละส่วน เช่น สำนักคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ กองแผนงานและวิชา

การ กรมวิชาการเกษตร ทบวงมหาวิทยาลัย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ต่างก็ได้ดำเนินงานจัดเก็บข้อมูลงานวิจัยของตนเองลง ฐานข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ทั้งนี้เพื่อเป็นแหล่งกลางในการรวบรวมผลงานวิจัยในสาขานั้นๆ เพื่อความสะดวกต่อนักวิจัยในการค้นคว้าผลงานต่างๆ ของตนเองและนักวิจัยคนอื่น อีกทั้งผลงานที่เกี่ยวข้อง ทั้งนี้ยังสามารถเปิดให้ผู้สนใจสืบค้นข้อมูลในฐานข้อมูลในสาขาต่างๆ ได้ด้วย เพื่อเป็นการบริการสังคม

- บางหน่วยงานจัดทำระบบสารสนเทศขึ้นเอง เพื่อใช้ในการดำเนินงานภายในหน่วยงานตนเอง เพื่อให้เกิดความสะดวก คล่องตัวในการปฏิบัติงาน เช่น ระบบสารสนเทศ อินทราเน็ตและอินเทอร์เน็ต ของสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ที่พัฒนาระบบการบริหารจัดการโครงการวิจัย เพื่อให้นักวิจัยสามารถเข้าไปบันทึกข้อมูลการรับข้อเสนอโครงการ ข้อมูลจัดทำสัญญา และข้อมูลโครงการเพิ่มเติมจากการจัดทำสัญญา โดยระบบจะทำงานกับฐานข้อมูลต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานวิจัยของหน่วยงาน เช่น ฐานข้อมูลนักวิจัยในโครงการ ฐานข้อมูลนักวิจัยชั้นนำหรือผู้เชี่ยวชาญ ระบบการติดตามประเมินโครงการวิจัย ระบบข้อมูลรายได้จากโครงการวิจัย ซึ่งนักวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิสามารถติดต่อกันได้โดยใช้ระบบสารสนเทศ อินทราเน็ตและอินเทอร์เน็ต เป็นต้น

- แนวคิดที่หน่วยงานต่างๆ พัฒนาฐานข้อมูลและระบบเครือข่ายของตนเองนั้น เป็นแนวคิดที่ทางสภาวิจัยแห่งชาติให้การสนับสนุน เนื่องจากว่าถ้ารอให้หน่วยงานสภาวิจัยแห่งชาติดำเนินการรวบรวมผลงานวิจัยเพียงหน่วยงาน

เดียว จะส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการใช้ข้อมูล ข้อมูลไม่มีความทันสมัย ฉะนั้นการปฏิบัติงานแบบต่างคนต่างพัฒนา ทำให้ข้อมูลมีความหลากหลายและเป็นประโยชน์ต่อผู้ใช้ และในอนาคตเมื่อประเทศไทยมีระบบในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ดีและสมบูรณ์ ความร่วมมือในการพัฒนาฐานข้อมูลก็จะเกิดขึ้นและประเทศไทยก็จะมีข้อมูลย้อนหลังเพื่อการวิเคราะห์และใช้งานต่อไป

ผลที่ได้จากการเข้าร่วมสัมมนาซึ่งนำมาใช้กับการปฏิบัติงานของห้องสมุดหรือศูนย์สารสนเทศ

1. ภาระหน้าที่ส่วนหนึ่งของบรรณารักษ์หรือเจ้าหน้าที่ศูนย์สารสนเทศคือ การติดตามความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีเพื่อการพัฒนาตนเองให้ทันกับความก้าวหน้าในด้านบริการผู้ใช้และนักวิจัย ซึ่งรวมทั้งการติดตามแหล่งสารสนเทศ ฐานข้อมูล การสืบค้น ซึ่งต้องใช้เวลาในการพัฒนาและติดตามความก้าวหน้า ผักผ่อนตนเองอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่องโดยการเข้ารับการฝึกอบรม เข้าร่วมสัมมนา ทั้งนี้เพื่อให้สอดคล้องกับการบริการที่เปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ และจากการเข้าร่วมสัมมนาในครั้งนี้ทำให้ทราบถึงเทคโนโลยีใหม่ๆที่นำมาใช้ในการจัดการฐานข้อมูล จัดระบบข้อมูลให้สามารถแลกเปลี่ยนกับหน่วยงานอื่นๆได้ เช่น XML (eXtensible Markup language= ภาษาสำหรับการกำหนด

โครงสร้างเอกสารเพื่อการแลกเปลี่ยนข้อมูลกันระหว่างระบบ) การทำ Data mining คือ การนำเอาคลังข้อมูลขนาดใหญ่ มาวิเคราะห์เพื่อให้เกิดเป็นความรู้เพื่อประกอบการตัดสินใจ เป็นต้น นอกจากนี้ทำให้ทราบว่าหน่วยงานใดบ้างที่มีการพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการให้บริการชี้แนะแหล่งข้อมูลให้ผู้ใช้ต่อไป

2. การดำเนินงานของห้องสมุดต่างๆส่วนมากเป็นระบบเครือข่าย ฉะนั้นการดำเนินงานบางอย่างต้องให้ความร่วมมือ และสอดคล้องกับนโยบายและการพัฒนาของห้องสมุดกลางหรือสถาบันวิทยบริการของมหาวิทยาลัยหรือหน่วยงานนั้นๆ

3. การสัมมนาในครั้งนี้เป็นแนวนโยบายการพัฒนาของสำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ ซึ่งจะดำเนินการเพื่อการบริการด้านวิจัยระดับประเทศ ในส่วนของทบวงมหาวิทยาลัย การพัฒนาฐานข้อมูลงานวิจัยและเครือข่ายนั้นในมหาวิทยาลัยต่างๆได้ดำเนินการรวบรวมและเผยแพร่ข้อมูลอยู่แล้ว และข้อมูลเหล่านี้ยังได้นำเสนอต่อทบวงเพื่อการรวบรวมข้อมูลไปใช้ในแง่นโยบาย การบริหารจัดการซึ่งจะเป็นข้อมูลด้าน Performance เท่านั้น ฉะนั้นข้อมูลที่ได้จากมหาวิทยาลัยต่างๆ จะต้องถูกต้องแม่นยำที่สุด